

Albina AUKSORIŪTĖ
Lietuvių kalbos institutas

**INDIVIDUALIEJI L. IVINSKIO LENKŲ–ŽEMAIČIŲ KALBŲ
ŽODYNO IR PRIGIMTŪMENĖS AUGALŲ VARDAI**

Laurynas Ivinskis (1810–1881), greta Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos, laikytinas vienu iš pirmųjų lietuviškų gamtos mokslų, ypač botanikos, terminų kūrėjų. Dauguma darbų, kuriuose jis pateikė lietuviškų botanikos terminų, taip ir liko neišspausdinti, tarp jų minėtini *Lenkų–žemaičių kalbų žodyno* ir *Prigimtūmenės* rankraščiai.

Lenkų–žemaičių kalbų žodyno (*Słownik polsko-żmudzki*) rankraštis yra didžiausias Ivinskio žodynas iš išlikusių dviejų dvikalbių ir vieno keturkalbio žodyno rankraščių. Jis apima A–R raides ir turi 2060 puslapių. Žodyno rankraštis saugomas Lenkijos mokslų akademijos bibliotekoje Krokuvoje. Tikslī data, kada šis žodynas parengtas, nežinoma, tačiau iš Ivinskio laiškų galima spręsti, kad autorius jį parašė apie 1862 m. pabaigą ar 1863 metus (žr. Ivinskis 1995: 465–467). Ivinskis į aptariamąjį žodyną įtraukė nemažai botanikos, zoologijos, mineralogijos nomenklatūrinių pavadinimų, prie kurių daug kur pateikė ir lotyniškų atitikmenų. Žodyne yra per 350 augalų, daugiausia jų genčių, pavadinimų (plačiau žr. Auksoriūtė 1999: 22–33).

Ivinskio *Prigimtūmenė* yra mokslinis dviejų dalių veikalas, parašytas vėliau nei žodynas, jo parašymo laikas – apie 1870 m. *Prigimtūmenės* rankraštis, kaip ir minėtas žodynas, saugomas Krokuvoje, o pirmosios dalies juodraštinis variantas ir jos lietuviškų, lotyniškų, lenkiškų ir vokiškų atitikmenų rodyklės yra Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto bibliotekos rankraštyne. Pirmojoje šio rankraščio dalyje *Żemėmina* Ivinskis pateikia mineralogijos dalykų aprašą, kur greta lietuviško termino duoda lotynišką, lenkišką ir kai kada vokišką atitikmenį. Antroji dalis *Żolėmina* – tai sisteminis grybų ir augalų vardynas, kuriame pateikta 218 šeimų ir daugiau kaip 2520 genčių lietuviškų pavadinimų ir jų atitikmenų lotynų, lenkų ir vokiečių kalbomis. Autorius taip pat sudarė abėcėlines visų kalbų atitikmenų rodykles (plačiau žr. Jankevičius, Jankevičienė 1962: 151–163; Auksoriūtė 1998: 102–110).

Nors *Lenkų–žemaičių kalbų žodynas* ir *Prigimtūmenė* yra skirtingo pobūdžio darbai, pirmasis – verčiamasis žodynas, o antrasis – mokslinis veikalas, tačiau juose pateiktus augalų vardus galima palyginti, nes žodyne duodami lotyniški atitikmenys leidžia lietuviškus vardus tapatinti. Straipsnyje nagrinėjami ir lyginami abiejuose darbuose pateikti tik L. Ivinskio individualios darybos augalų vardai, nes terminizuoti liaudiniai augalų pavadinimai paprastai nesiskiria.

Lyginta apie 80 augalų, įtrauktų į abu Ivinskio rankraščius, vardų. Visus juos galima skirti į dvi grupes: 1) *Žodyne* ir *Prigimtūmenėje* tiems patiems augalams įvardyti pateikti tie patys pavadinimai ir 2) besiskiriantys augalų vardai, t. y. tas pats augalas *Žodyne* įvardijamas vienaip, o *Prigimtūmenėje* kitaip.

Pirmosios grupės augalų vardai sudaro apie 54 proc. lygintų pavadinimų. Darybos atžvilgiu šie pavadinimai gana įvairūs, daugiausia yra priesagų vedinių, pvz.:

-*ainis*: lot. *Arrhenatherum*, lenk. *Wysypka*, *awizājnis* ~ *avižainis* (: *aviža*) Ž VIII 1619, P 125, plg. *avižuolė* BVŽ 1998: 41; lot. *Commelina*, lenk. *Przewdziękla*, *ziedrājnis* ~ *ziedrainis* (: *ziedras* „žydras“ LKŽ 2002) Ž VII 1373, P 130; lot. *Mesembryanthemum*, lenk. *Przypoludnik*, *spugājnis* ~ *spūgainis* (: *spūgas* „spuogas“) Ž VIII 1467, P 186, plg. *pluoštagėlė* BVŽ 1998: 195; lot. *Silybum*, lenk. *Ostropest*, *pstrost*, *margājnis* ~ *margainis* (: *margas*) Ž VIII 1557, P 253, plg. *margainis* BVŽ 1998: 277.

-*enis*: lot. *Dactylis* (*Dactylis glomerata* Ž), lenk. *Rznięczka*, *psia trawa* Ž, *niestrawa* P, *piewēnis* ~ *pievenis* (: *pieva*) Ž VIII 1551, 1553, P 125, plg. lot. *Dactylis glomerata*, *šunažolė Iv*, *Mln*, sin. *pamienis Iv St* LBŽ 1938: 115, *šunažolė* BVŽ 1998: 107; lot. *Erythronium*, lenk. *Psi ząb* Ž, *szewnik* P, *skaįstēnis* ~ *skaistenis* (: *skaistus*) Ž VIII 1551, P 134, plg. *eritronis* BVŽ 1998: 126; lot. *Smyrnium*, lenk. *Przewłóka*, *gardoklēnis* ~ *gardoklenis* (: *gardoklis*) Ž VII 1379, P 196 (šio vedinio pamatiniu žodžiu laikytinas kitas Ivinskio teiktas augalo vardas – *gardōklis*, lot. *Angelica Archangelica* Ž II 245).

-*enė*: lot. *Methonica*, lenk. *Pysznokwiat*, *wdziekostawa* Ž, *stebuklēnė* ~ *stebuklenė* (: *stebuklas*) Ž VIII 1596, P 133; lot. *Saponaria*, lenk. *Psie goździki* Ž, *mydlnica*, *mydłownik* P, *mujlēnė* ~ *muilenė* (: *muilas*) Ž VIII 1551, P 182, plg. *putoklis* BVŽ 1998: 267; lot. *Isopy-*

rum, lenk. *Przyjemka, zdrojówka, rautėnė ~ rautenė* (: *rautas*) Ž VII 1425, P 161, plg. *bligna* BVŽ 1998: 164.

Kai kurie vediniai sudaryti su labai retomis priesagomis (-*minys*, -*menis*, -*mūnis*, -*mūnys*, -*ėnis*, -*ėtis*, -*ėtras* ir kt.), pvz.: lot. *Chara*, lenk. *Ramienica, suktminīs* Ž VIII 1622, *sùktminīs ~ suktminys* (: *suktas*) P 96, plg. *maurabragis Mln*, sin. *graudelė Iv* LBŽ 1938: 83, *maurabragis* BVŽ 1998: 81; lot. *Potamogeton (Potamogeton natans Ž)*, lenk. *Rdestnica, wrzecznicā Ž, wrzecznic, wodnica, rdestnica P, wàndminīs* Ž VIII 1636, *wàndminīs ~ vandminys* (: *vanduo*) P 119, plg. lot. *Potamogéton nātans, plūduriuojančioji plūdė*, sin. *plaudenės Iv* LBŽ 1938: 277; lot. *Diospyros*, lenk. *Przyspora, juòdmūnis ~ juodmūnis* (: *juodas*) Ž VII 1497, P 216, plg. *persimonas; juodmedis* BVŽ 1998: 114; lot. *Cynoglossum (Cynoglossum officinale Ž)*, lenk. *Psi język, leźmūnis ~ leźmūnys* (: *leźti „nuvytus gulti, leipti (apie augalus)“* DūnŽ 1976: 174) Ž VIII 1551, P 233, plg. *šunlielė* BVŽ 1998: 106; lot. *Helichrysum*, lenk. *Radostka, suchokwiat P, sausūmėnis ~ sausūmenis* (: *sausas*) Ž VIII 1614, P 255, plg. *šlamutis* BVŽ 1998: 150; lot. *Albuca*, lenk. *Ptaszla, sùltienis ~ sultėnis* (: *sultys*) Ž VIII 1562, P 132; lot. *Erineum*, lenk. *Rdzawnik, rudėtras ~ rudėtras* (: *rudas*) Ž VIII 1637, P 48 ir kt.

Kiek mažiau pasitaiko priešdėlių (*pa-*, *san-*, *ap-*) vedinių, pvz.: lot. *Cycas*, lenk. *Rdzenica, pāwerbė ~ paverbė* (: *verba*) Ž VIII 7, P 143, plg. *cikas* BVŽ 1998: 104; lot. *Cynometra*, lenk. *Psia różga Ž, Otretwa P, pāpienis ~ papienis* (: *pienas*) Ž VIII 1551, P 211; lot. *Eranthis*, lenk. *Rannik, sànwāsāris Ž VIII 1625, sànwāsāris ~ sanvasaris* (: *vasara*) P 161, plg. *erantis* BVŽ 1998: 124; lot. *Majanthemum*, lenk. *Pstroczek, pādžiaugsmis ~ padžiaugsmis* (: *džiaugsmas*) Ž VIII 1556, P 131, plg. *Majánthemum bifólium, medutė*, sin. *miejūgas Iv* LBŽ 1938: 210.

Rastas vienas galūnės vedinys: lot. *Cunonia*, lenk. *Radzilizsek, āprājzgis ~ apraizgis* (: *apraizgė*) Ž VIII 1616, P 188 ir vienas dūrinys: lot. *Euphorbia*, lenk. *Psie mlėko, wilczomlecZ lancetowaty Ž, OstromlecZ P, kārtpienė Ž VIII 1551, kārtpiēnė ~ kartpienė* (: *kartus + pienas*) P 150, plg. *karpažolė*, sin. *kartpienė Iv* LF 1971: 580.

Ketvirtadalis šios grupės pavadinimų daryba neaiški, nes nežinomas darybos pamatas, pvz.: lot. *Atraphaxis*, lenk. *Raciężnica, aj-*

szmas Ž VIII 1607, *ājszmas* ~ *aišmas* P 157; lot. *Banksia*, lenk. *Pyszlin*, *skūbras* ~ *skūbras* Ž VIII 1595, P 155; lot. *Bupleurum*, lenk. *Przewiercień*, *lānszas* Ž VII 1375, *lānszas* ~ *lanšas* P 192, plg. *gaivenis* BVŽ 1998: 59; lot. *Coldenia*, lenk. *Rociąg*, *strāmas* ~ *stramas* Ž VIII 1607, P 234; lot. *Excaecaria* (*Excaecaria agalocha* Ž), lenk. *Rajskie drzewo* Ž, *Ślepin*, *slepodrzew* P, *araszas* *rōjiszkāsis* Ž VIII 1620, *āraszas* ~ *arašas* P 150; lot. *Farsetia*, *Berteroa*, lenk. *Pyleniec*, *plèjnis* ~ *pleinis* Ž VIII 1591, P 176, plg. *Bertéroa incána*, *pilkoji miltinaitė* Iv LBŽ 1938: 48, *miltinaitė* BVŽ 1998: 51; lot. *Fedia*, lenk. *Rapunkuł*, *nàjstis* ~ *naistis* Ž VIII 1629, P 252; lot. *Oenanthe*, lenk. *Przewłoka*, *ilksnis* ~ *ilksnis* Ž VII 1379, P 192, plg. *Oenanthe aquática*, *vandeninė išnė* Iv LBŽ 1938: 237, *išnė* BVŽ 1998: 208; lot. *Ornithopus*, lenk. *Ptaszyniec*, *sànstris* Ž VIII 1562, *sànstris* ~ *sanstris* P 208, plg. *Ornithopus sativus*, *sėjamoji seradėlė* Iv, sin. *saradėlė* Iv LBŽ 1938: 241, *seradėlė* BVŽ 1998: 211; lot. *Valerianella*, lenk. *Rapontyka*, *klàjnis* ~ *klainis* Ž VIII 1627, P 252, plg. *Valerianella olitória*, *sultenė* Iv, *Mln* LBŽ 1938: 365, *sultenė* BVŽ 1998: 307.

Žodyne ir *Prigimtūmenėje* pateikiami tie patys pavadinimai tiems patiems augalams įvardyti visiškai nesiskiria nei savo forma, nei rašyba, tik vienas kitas pavadinimas skiriasi diakritiniu ženkleliu. Iš aptartos grupės dabar vartojamas tik vienas Ivinskio naujadaras *margainis* tai pačiai lot. *Silybum* genčiai įvardyti (žr. LBŽ 1938: 323 ir BVŽ 1998: 277). Jeigu būtų buvęs išspausdintas nors vienas iš minėtų Ivinskio darbų, galbūt jo naujadarų, kurių motyvacija aiški, būtų prigiję ir daugiau.

Sudarant *Lietuvišką botanikos žodyną* nebuvo naudotasi minėtais Ivinskio rankraščiais, jo augalų vardai imti iš kalendorių ir Kazio Griniaus gautų kitų Ivinskio rankraščių. Peržvelgus į LBŽ įtrauktų augalų vardus ir sinonimus, galima pastebėti, kad jame kai kuriems jau minėtiems augalams pavadinti pateikti kiti Ivinskio pavadinimai nei aptariamuose rankraščiuose, pvz.: *šunažolė*, *išnė*, *sultenė*, *miltinaitė*, *seradėlė*, kurie vartojami ir dabartinėje botanikos nomenklatūroje (žr. BVŽ 1998). Keturi iš paminėtų pavadinimų – *išnė*, *miltinaitė*, *sultenė*, *šunažolė* – greičiausiai yra Ivinskio dariniai, o penktasis vardas – *skolinys* (dar žr. Matulionis 1907: 12, 23, 60). Dar pora Ivinskio pavadinimų LBŽ pateikti kaip sinonimai, pvz.: *graudelė* (lot. *Chara*) ir *plau-*

denės (lot. *Potamogeton*), tačiau dabartinėje nomenklatūroje jie nevartojami. Ir tik vienas aptariamų grupės Ivinskio naujadaras LBŽ duodamas kaip sinonimas – *kartpienė*.

Nemažos dalies antrosios grupės augalų vardų, t. y. tų, kurie skiriasi *Lenkų–žemaičių kalbų žodyne* ir *Prigimtūmenėje*, daryba taip pat neaiški, pvz.: lot. *Aulax*, lenk. *Rososna*, *dròmiēnis* ~ *dromēnis* Ž IX 1722, *plīntras* ~ *plyntras* P 154; lot. *Dirca*, lenk. *Rzemienica*, *jèrkājnis* ~ *jerkainis* Ž X 2046, *sājtuwas* ~ *sailuvas* P 155; lot. *Epacris*, lenk. *Rzęst*, *jūstras* ~ *jūstras* Ž X 2051, *tièkszras* ~ *tièksras* P 14; lot. *Himantallia*, lenk. *Rzemienica* (*Prigimtūmenėje* lenkų kalbos atitikmuo nepateiktas), *stièmuo* ~ *stiemuo* Ž X 2046, *sąnkiētris* ~ *sankētris* P 96; lot. *Onosma*, lenk. *Rumianica*, *ràumiē* ~ *raumē* Ž X 2007, *lièsmuō* ~ *liesmuo* P 233; lot. *Umbilicus pendulinus*, lenk. *Rzasa wietrzna*, *gīniawas* ~ *gyniavas* Ž X 2041, lot. *Umbilicus*, lenk. *Urocznik*, *pępowiec*, *ētkras* ~ *elkras* P 187; lot. *Sisyrinchium*, lenk. *Ryjaczek*, *jēlis* ~ *jelis* Ž X 2027, *sąnrinklis* ~ *sankrinklis* P 136, plg. *vikšruolė* BVŽ 1998: 278 ir kt. Paminėtieji augalai, išskyrus pastarąjį, neištraukti nei į LBŽ, nei į BVŽ.

Lyginant aptariamuosiuose darbuose tam pačiam augalui įvardyti pateiktus skirtingus pavadinimus, galima pastebėti, kad dažniausiai Ivinskio sukurti pavadinimai visiškai skiriasi. Tie augalų vardai, kurių daryba aiški, skiriasi ir pamatiniu žodžiu, ir darybos formantu, tik kelis pavadinimus galima tarpusavyje susieti. *Žodyne* lot. *Nasturtium*, lenk. *Rùkiew* pavadinti duotas vardas *gārstis* ~ *garstis* Ž X 2005, o *Prigimtūmenėje* pateiktas priešdėlinis vedinys *pàgārstis* ~ *pagarstis* P 161, kurio pamatiniu žodžiu greičiausiai paimtas *Žodyne* teikiamas šio augalo vardas (plg. *rėžiukas* BVŽ 1998: 203). Atvirkščiai, lot. *Thalictrum*, lenk. *Rutewka* – *Žodyne* vedinys *rūtmetiē* ~ *rūtmetē* Ž X 2017, kurio darybos pamatu galbūt galima laikyti priesagos *-mē* vedinį *rūtmiē* ~ *rūtmē* P 161, pateiktą *Prigimtūmenėje* šiam augalui įvardyti (plg. *vingiris*, sin. *rūtnicės* Iv LBŽ 1938: 344). Paminėtini dar dviejų augalų vardai, kurie remiasi tais pačiais pamatiniais žodžiais: lot. *Agrimonia*, lenk. *Rzepik*, *twilkiētris* ~ *tilkētris* (: *tilkēs* + *-ētris*) Ž X 2048 ir *twilkēnē* ~ *tilkenē* (: *tilkēs* + *-enē*) P 203 (plg. lot. *Agrimónia Eupatória*, *dirvuolė gydūnē*, sin. *tilkēs* Iv, *St* LBŽ 1938: 11, *dirvuolė* BVŽ 1998: 22); lot. *Cakile*, lenk. *Rukwiel*, *snapējnīs*

~ *snapeinis* (: *snapas* + *-einis*) Ž X 2005 ir *snāpōtis* ~ *snapotis* (: *snapas* + *-otis*) P 178 (plg. lot. *Cákile marítima*, pajūrinė stoklė Iv, St LBŽ 1938: 60, *stoklė* BVŽ 1998: 60).

Kai kurių besiskiriančių augalų vardų daryba viename Ivinskio rankraštyje yra aiški, o kitame rankraštyje teikiamų pavadinimų daryba sunkiau atsekama ar išvis neaiški. Keletas augalų pavadinimų pavyzdžių, kurių daryba aiškesnė Žodyne: lot. *Marchantia*, lenk. *Porostnica*, *kerpėnė* ~ *kerpenė* (: *kerpė* + *-enė*) Ž VI 1225, *iwajris* ~ *yvairis* P 99, plg. *maršantija* BVŽ 1998: 190; lot. *Onobrychis*, lenk. *Rzęśnia*, *dòbiliēnis* ~ *dobilēnis* (: *dobilas* + *-ēnis*) Ž X 2050, *szilbrunis* ~ *šilbrunis* P 209, plg. lot. *Onobrychis viciaefolia*, *sėjamasis bandvikis*, sin. *jungenė* Iv, St, *sparceta* Iv LBŽ 1938: 238, *esparcetas* BVŽ 1998: 209; lot. *Peganum*, lenk. *Rutewnik*, *rutėjnis* ~ *rūteinis* (: *rūta* + *-einis*) Ž X 2017, *gąndrōnītis* ~ *gandronītis* P 165, plg. *peganas* BVŽ 1998: 219; lot. *Sium*, lenk. *Potocznik*, *upėnis* ~ *upenis* (: *upė* + *-enis*) Ž VII 1249, *lantėklis* ~ *lanteklis* P 192, plg. *drėgmenė* Iv LBŽ 1938: 324, *drėgmenė*, sin. *lanteklis* Iv LF 1976: 61; lot. *Jacquinia*, lenk. *Rozwżięcznia*, *skąjstra* ~ *skaistra* (: *skaistus* + *-ra*) Ž X 1981, *jòkūnis* ~ *jokūnis* P 218 ir kt. Pastarasis augalas neįtrauktas nei į LBŽ, nei į BVŽ.

Augalų vardai, kurių daryba aiškesnė Prigimtūmenėje, pvz.: lot. *Celastrus*, lenk. *Roślidława*, *dąjgōnis* ~ *daigonis* (: *daigoti* „naikinti, žudyti“ + *-onis*) P 213, *rūtwiēnis* ~ *rūtvėnis* (? : *rūtva* + *-ēnis*) Ž IX 213, plg. *smaugikas* BVŽ 1998: 74; lot. *Galega*, lenk. *Rutwica*, *żirnūklas* ~ *žirnūklas* (: *žirnis* + *-ūklas*) P 207, *rūtwājnis* ~ *rūtvainis* (: *rūtva* + *-ainis*, šio vedinio pamatinis žodis greičiausiai paimtas sekant lenkų kalbos atitikmeniu) Ž X 2017, plg. lot. *Galéga officinālis*, *vaistinis ožiarūtis*, sin. *žirnytės* Iv, St LBŽ 1938: 149, *ožiarūtis* BVŽ 1998: 137; lot. *Isotes*, lenk. *Rypina*, *panarūnis* ~ *panarūnis* (: *pa-* + *narūnas*) P 116, *skąndūnis* ~ *skandūnis* Ž X 2032, plg. *slepišerė* BVŽ 1998: 163; lot. *Magnolia*, lenk. *Rozwoń*, *dīdēnė* ~ *didenė* (: *didis* + *-enė*) P 163, *ziēgris* ~ *ziegris* Ž X 1993, plg. *magnolija* BVŽ 1998: 187; lot. *Restio*, lenk. *Rześć*, *prāmaudis* ~ *pramaudis* (: *pra-* + *maudai*, žr. *māudāj* (lot. *Scirpus*) P 121) P 129, *riēzgis* ~ *riezgis* Ž X 2049, plg. *restijas* BVŽ 1998: 251; lot. *Nissolia* (*Lathyrus Nissolia*), lenk. *Rydzyn*, *rāžuwas* ~ *ražuvas* (: *ražas* +

-uvas) P 209, *rintis* ~ *rintis* Ž X 2025, plg. lot. *Láthyrus, pelėžirnis*, sin. *pažirnis Iv, žirnikas Iv* LBŽ 1938: 191; lot. *Callitriche*, lenk. *Rzęśl, nertis* ~ *nertis* (: *nerti* + *-tis*) P 199, *àsztwiē* ~ *aštve* Ž X 2050, plg. *praujenė Iv* LBŽ 1938: 63; lot. *Elate*, lenk. *Roslawa, sklèjstīs* ~ *skleistys* (: *skleisti* + *-tys*) P 128, *giētres* ~ *gietrės* Ž IX 1719 ir kt. Pastarasis augalas neįtrauktas į LBŽ ir BVŽ.

Dabartinėje botanikos nomenklatūroje nevertojamas nė vienas Ivinskio naujadaras iš aptartos antrosios grupės, tačiau trys paminėti augalai dabar vadinami Ivinskio sudarytais vardais – *stoklė* (lot. *Cakile*), *drėgmenė* (lot. *Onobrychis*) ir *praujenė* (lot. *Callitriche*), kurie buvo pateikti ne *Žodyne* ir ne *Prigimtūmenėje*, o kituose jo raštuose.

Palyginus Ivinskio *Lietuvių–žemaičių kalbų žodyno* ir *Prigimtūmenės* rankraščiuose teikiamus jo paties sukurtus augalų vardus, aiškiai matyti, kad beveik pusei augalų viename rankraštyje jis davė vienokį, o kitame – kitokį pavadinimą. Kodėl taip atsitiko, sunku pasakyti. *Prigimtūmenę* Ivinskis rašė kiek vėliau nei *Žodyną*, be to, *Prigimtūmenėje* augalus klasifikavo išskirdamas taksonomines kategorijas, tad, jas derindamas, galbūt jis pakeitė savo nuomonę dėl kai kurių anksčiau vartotų augalų genčių pavadinimų norėdamas juos patikslinti ar pagerinti.

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

- Auksoriūtė A. 1998: Lauryno Ivinskio rankraščiai Krokuvoje. – *Terminologija* 5, 102–110.
- Auksoriūtė A. 1999: Lauryno Ivinskio žodynų terminija. – *Lituanistica* 2(38), 22–33.
- BVŽ. 1998: *Botanikos vardu žodynas*. Sud. R. Jankevičienė, Vilnius.
- DūnŽ 1976: V. Vitkauskas. *Šiaurės rytų dūnininkų šnektų žodynas*, Vilnius.
- Ivinskis L. 1995: *Raštai*. Sud. R. Mikšytė, Vilnius.
- Jankevičius K., Jankevičienė R. 1962: Kai kurie nauji duomenys apie L. Ivinskio darbus lietuviškos botanikos terminijos srityje. – *Botanikos klausimai* 2, 151–163.
- LBŽ. 1938: *Lietuviškas botanikos žodynas*. Red. J. Dagys, Kaunas.
- LF 1971: *Lietuvos flora* 4, Vilnius.
- LF 1976: *Lietuvos flora* 5, Vilnius.
- LKŽ 2002: *Lietuvių kalbos žodynas* 20, Vilnius.
- Matulionis P. 1907: *Žolynas: Lietuvos augalų žodynas ir augalų taisyklės*, Vilnius.

P: *Prigimtūmenė* (Prigimtūmėnė, turentė sawieje dalijkus žemies, žoliun ir giwunun su parodimu anun wartojimo), rankraštis.

Ž: *Lietuvių-žemaičių kalbų žodynas* (Słownik polsko-żmudzki), rankraštis.

**INDIVIDUAL NAMES OF PLANTS IN L. IVINSKIS'
LENKŲ-ŽEMAIČIŲ KALBŲ ŽODYNAS AND PRIGIMTŪMENĖ**

Summary

This article deals with the names of plants of individual word-formation presented in two manuscripts – *Lenkų-žemaičių kalbų žodynas* (*Polish-Samogitian Dictionary*) (about 1863) and a scientific work *Prigimtūmenė* (*Nature*) (1870). About 80 individual names included into both manuscripts are compared. Similarity of Lithuanian names given in both manuscripts is shown by Latin equivalents.

All Ivinskis' terms of individual word-formation which have been compared can be distributed into two groups: 1) the same names used to name the same plants in both the dictionary and *Prigimtūmenė*, 2) different plant names – i. e. in the dictionary and *Prigimtūmenė* the same plant is named differently. Names of the first group make about 54 % of the compared names. In respect of word-formation names are quite different, most of them are suffix derivatives and the way of formation of about one quarter of them is not clear, because the underlying word is not known.

Comparison of different names for naming the same plant in the dictionary and in *Prigimtūmenė* shows that those names are entirely different. Word-formation of most of them is not clear and these, which have a clear word-formation pattern, have a different underlying word and a different formant.

It is difficult to say why Ivinskis gave different names in the two manuscripts to almost a half of plants. *Prigimtūmenė* was written later than the dictionary. In *Prigimtūmenė* he classified plants according to taxonomy categories, so it is possible that he had changed his opinion when trying to co-ordinate names of these categories or to improve and to make plant names more accurate.

Albina AUKSORIŪTĖ
Lietuvių kalbos institutas
P. Vileišio g. 5, LT-2055 Vilnius
E. paštas albinaa@iki.lt

Gauta 2003-10-31